

Uudenmaan maakuntaohjelma 2026-2029:n ja ympäristöselostuksen luonnosten asettaminen nähtäville ja lausuntoja varten

Maakuntahallitus 24.02.2025 § 19

Tiivistelmä

Uusimaa-ohjelman 2026–2029 työohjelma ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa maakuntaohjelman laatimisen prosessin, osallistumisen mahdollisuudet sekä arvioinnin menettelyn. Uusimaa-ohjelma määrittää Uudenmaan kehittämisen tavoitteet ja menestymisen edellytykset vuosille 2026–2029 sekä pitkän aikavälin suuntaviivat. Ohjelman valmistelusta vastaa Uudenmaan liitto, ja se laaditaan yhteistyössä Uudenmaan keskeisten kehittämistoimijoiden kanssa.

Maakuntahallitukselle esitetään, että se päättää hyväksyä nähtäville Uusimaa-ohjelman 2026–2029 työohjelman ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

Selostus

Uusimaa-ohjelman 2026–2029 työohjelma ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma kuvaa maakuntaohjelman laatimisen prosessin, osallistumisen mahdollisuudet sekä arvioinnin menettelyn. Uusimaa-ohjelma määrittää Uudenmaan kehittämisen tavoitteet ja menestymisen edellytykset vuosille 2026–2029 sekä pitkän aikavälin suuntaviivat. Valmistelussa huomioidaan käynnissä olevat ja tuoreet hallinnolliset uudistukset sekä mm. väestönkehityksen muutokset, ilmastonmuutos ja teknologian kehitys, sekä globaalien poliittisten valtasuhteiden muutokset. Ohjelman valmistelua on pohjustettu mm. vierailemalla kaikissa Uudenmaan kunnissa, nykyisen maakuntaohjelman vertaisarvioinnilla ja laatimalla pitkän aikavälin kehityskulkuja kuvaava skenaariotyö.

Ohjelman valmisteluun voi osallistua työpajoissa, keskustelutilaisuuksissa ja lausuntokierroksilla. Myös Uudenmaan liiton verkkosivuilla on mahdollisuus antaa palautetta ja ideoita. Ohjelman toteuttaminen tapahtuu mm. hankkeiden kautta, ja tärkeimpiä rahoituslähteitä ovat EU:n rahoitusohjelmat. Tavoitteiden toteutumista seurataan määrällisten ja laadullisten indikaattoreiden avulla.

Ohjelmalle tehdään SOVA-lain mukainen vaikutusten arviointi huomioiden ympäristövaikutukset sekä tasa-arvolain mukainen sukupuolivaikutusten arviointi. Ohjelmaa valmistelee Uudenmaan liiton asiantuntijoista koostuva työryhmä. Työtä ohjaa ohjausryhmä, johon kuuluu Uudenmaan liiton ja Uudenmaan ELY-keskuksen johtoa. Valmistelua tehdään vuonna 2025 samanaikaisesti vaihemaakuntakaavan valmistelun kanssa. Tavoitteena on viedä ohjelma maakuntavaltuuston hyväksyttäväksi joulukuussa 2025.

Uusimaa-ohjelman valmistelua käsiteltiin maakuntahallituksen iltakoulussa 12.2.2025. Iltakoulussa esitelty materiaali on esityslistan oheismateriaalina.

Asian tausta

Maakuntaohjelma tehdään noudattaen lakia alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä työ- ja elinkeinoministeriön ohjeita. Maakuntaohjelmasta tehdään SOVA-lain (laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 200/2005) mukainen ympäristöarviointi. Sukupuolivaikutusten arviointi tehdään tasa-arvolain (609/1986) mukaisesti.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää hyväksyä nähtäville Uusimaa-ohjelman 2026–2029 työohjelman ja osallistumis- ja arviointisuunnitelman.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Eero Venäläinen
Asiantuntija Rosa Tuomi

Maakuntahallitus 06.10.2025
455/07.00.00.00/2024

Tiivistelmä

Maakuntahallitukselle esitetään päätettäväksi, että se asettaa Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029:n ja ympäristöselostuksen luonnokset nähtäville ja lausuntoja varten.

Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029 sisältää vision vuoteen 2050 sekä painopisteet ja tavoitteet vuosille 2026–2029 koko maakunnan kehittämiseksi. Maakuntaohjelmaan sisältyy myös tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa ohjaavat älykkään erikoistumisen kärjet. Maakuntaohjelman ympäristövaikutuksia on arvioitu SOVA-lain mukaan laaditussa ympäristöselostuksessa.

Selostus

Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029 sisältää vision vuoteen 2050 sekä painopisteet ja tavoitteet vuosille 2026–2029 koko maakunnan kehittämiseksi. Ohjelmaa on työstetty useissa työpajoissa maakunnan kehittämistoimijoiden kanssa.

Ohjelman visio vuodelle 2050 on ”Ratkaisujen Uusimaa – Euroopan ympäristöviisain, innovatiivisin ja onnellisin maakunta”.

Ohjelman painopisteet ja kärkitavoitteet ovat seuraavat:

- Ympäristöviisain Uusimaa

Kärkitavoite: Euroopan ympäristöviisain alue

Uudenmaan tavoitteena on olla hiilineutraali maakunta vuoteen 2030 mennessä ja sen jälkeen tavoitteena on hiilinegatiivisuus, jolloin hiiltä sidotaan päästöjä enemmän. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on pysäytettävä ja luonnon tilaa parannettava. Luonnonvarojen käyttöä kohtuullistetaan ja kiertotaloutta edistetään aktiivisesti. Samalla lisätään maakunnan huoltovarmuutta, ympäristöturvallisuutta sekä sopeutumiskykyä ja varautumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin.

- Innovatiivinen Uusimaa

Kärkitavoite: Euroopan innovatiivisin alue

Uudenmaan toimijat tuottavat uusista ideoista ja innovaatioista ratkaisuja, menestyvää liiketoimintaa, uutta vientiä sekä uusia työpaikkoja. Innovatiivisella Uudellamaalla TKI-toiminta edistää koko maakunnan uudistumista sekä planeetan rajoihin mahtuvaa kasvua. Uudenmaan

kilpailukyky rakentuu uutta luovista yrityksistä, korkeakouluista ja tutkimuslaitoksista sekä kansainvälisesti vetovoimaisista innovaatioekosysteemeistä, jotka houkuttelevat osaajia, yhteistyökumppaneita ja investointeja.

• Onnellisten Uusimaa

Kärkitavoite: Euroopan hyvinvoivin alue

Uusimaa on turvallinen maakunta, jossa asuinalueet eivät ole eriytyneet ja jossa kohtuuhintaista asumista, palveluita, kulttuuria ja lähiluontoa on tarjolla, asukkaiden osallisuus on vahvaa ja sivistys on korkealla tasolla. Julkiset palvelut ja kolmas sektori yhteistyössä tukevat maahanmuuttajien kotoutumista, jotta heidän on helppo päästä osaksi yhteiskuntaa. Nuorten työllistymistä, hyvinvointia ja osallisuutta tuetaan.

Painopisteiden toteuttamista ohjaavat myöhemmin laadittavat tai päivitettävät tiekartat. Ohjelman toteutumista seurataan painopistekohtaisilla mittareilla sekä vuosittaisten toiminnallisten tavoitteiden raportoinnilla (osavuosikatsaukset).

Tulevan maakuntaohjelman ympäristö- ja sukupuolivaikutuksia on arvioitu erillisessä SOVA-lain mukaisessa ympäristöselostuksessa. Maakuntaohjelmaan kirjattujen painopisteiden vaikutuksia on arvioitu suhteessa ihmisiin, luonnonoloihin ja -varoihin, aluerakenteeseen ja ympäristöön, ilmastonmuutokseen ja sopeutumiseen, talouteen, sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Maakuntaohjelman merkittävimmät myönteiset vaikutukset on arvioitu kohdistuvan ihmisiin, talouteen, sekä ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen.

Asian tausta

Maakuntaohjelman laadinta perustuu lakiin alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta sekä työ- ja elinkeinoministeriön ohjeisiin. Maakuntaohjelmasta tehdään SOVA-lain (laki viranomaisen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista, 200/2005) mukainen ympäristöarviointi. Sukupuolivaikutusten arviointi tehdään tasa-arvolain (609/1986) mukaisesti.

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää

- asettaa Uudenmaan maakuntaohjelma 2026–2029:n ja ympäristöselostuksen luonnokset nähtäville ja lausuntoja varten 30 päivän ajaksi,
- tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Aluekehitysjohtaja Eero Venäläinen
Erityisasiantuntija Rosa Tuomi